

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Mat og Industri 2017

Status og utvikling i norsk matindustri

Utgitt av Norsk institutt for bioøkonomi, NIBIO, i samarbeid med Norsk Landbrukssamvirke, Forskningsrådet, NHO Mat og Drikke, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund, Landbruksdirektoratet og Sjømat Norge.

Utkom første gang i 2000

Kilder, begreper og definisjoner finnes på side 14

Datagrunnlaget tilgjengelig på www.matogindustri.no

Redaktør: Sjur Spildo Prestegard
Prosjektleder og medarbeidere: Ivar Pettersen, Ingunn Nebell,
Mads Svennerud, Narve Brattenborg
Redaksjonen avsluttet november 2017

Foto: Se bakside

Norsk matindustri er:

- Norges største fastlandsindustri
- Arbeidsplass for over 50 000 sysselsatte i landbruksbasert industri, sjømatbasert industri og drikkevareindustri
- Arbeidsplasser og verdiskaping i alle fylker.
- Foretrukken investeringsmulighet for seks milliarder kroner årlig
- Marked for ca. 90 prosent av norsk jordbruksproduksjon, pluss marine råvarer
- Eiet av ca. 100 000 norske eiere, spredt over hele landet, pluss utenlandske investorer
- Norges fremste merkevareindustri
- Nøkkelen til fremtidens bioøkonomi og grønt skifte

Norsk matindustri

Nøkkeltall for norsk matindustri

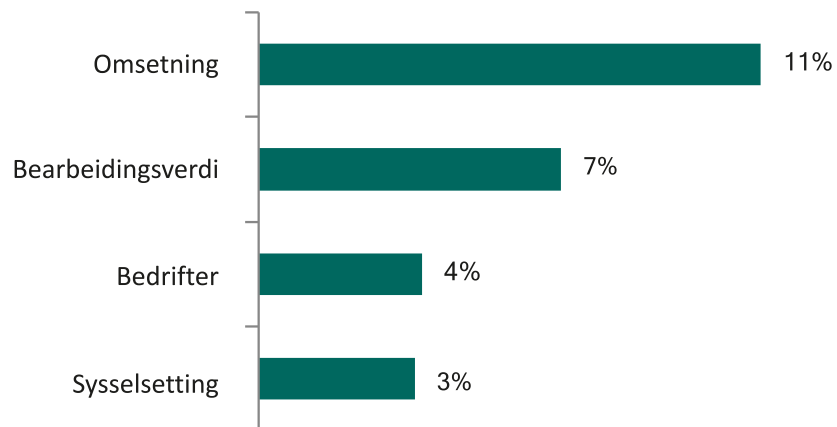

Kviamarka matindustriklynge i Hå, 2011: Prima Jæren i forgrunnen, Prior i midten, deretter Jærkylling og Miljøgartneriet. Tine Meieriet Jæren, Norges største og et av de mest moderne i Europa, åpnet mai 2012 i samme område.

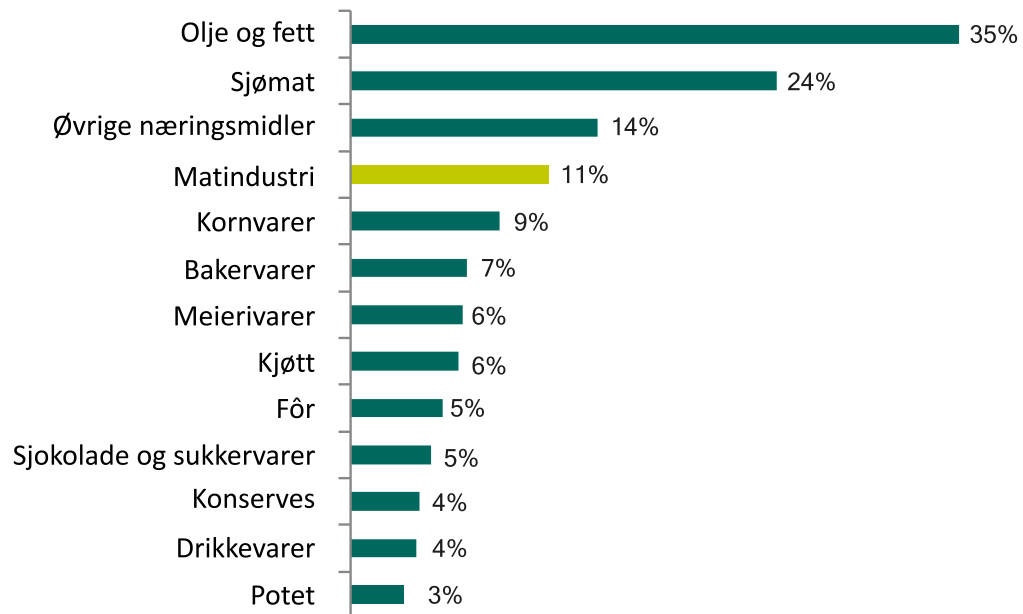
Omsetning	Verdiskapning	Sysselsetting	Antall bedrifter
214,5 mrd. kroner	52 mrd. kroner	50 650 personer	2 175
Investering	Lønnskostnader	FoU-satsinger	Netto næringsavgifter
6,4 mrd kroner	25,3 mrd. kroner*	1 247 mill. kroner*	8 mrd. kroner*

*2015-tall

Utvikling

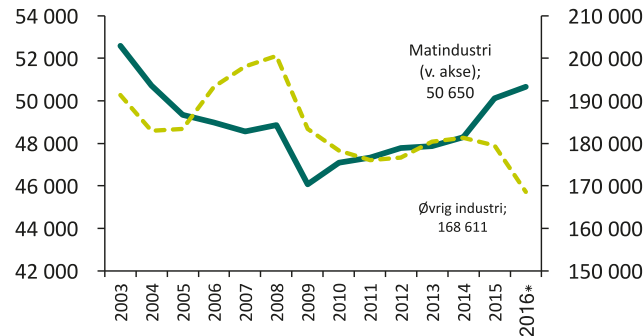
- Total omsetning opp 11 prosent på ett år, veksttakten øker fra foregående år.
- Alle delsektorer vokser
- Sjømatindustriens omsetning økte 24 prosent i 2016, mot 22 prosent foregående år.

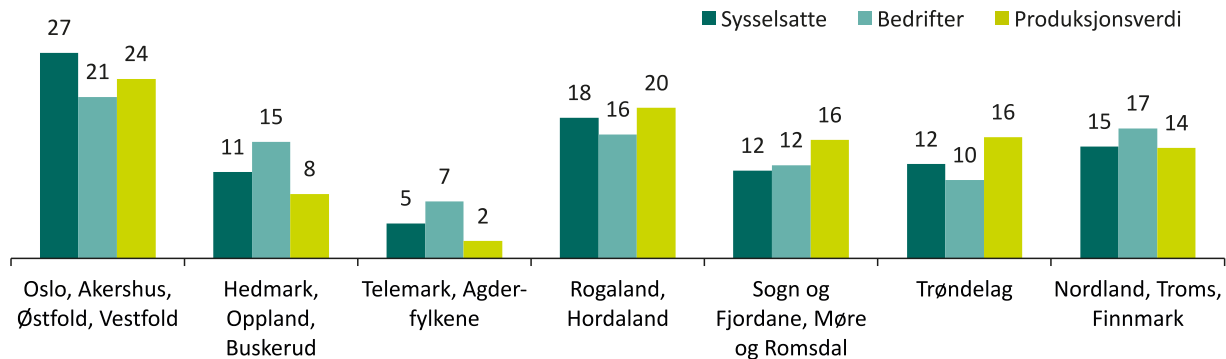
Sysseletting og regional fordeling

- Over 50 000 arbeidsplasser spredt over hele landet.
- Matindustriens sysselsetting er økt med 3 600 personer siden 2009.
- I øvrig industri er sysselsettingen redusert med 9 500 personer.

Norsk matindustri og øvrig industri
(1 000 sysselsatte)

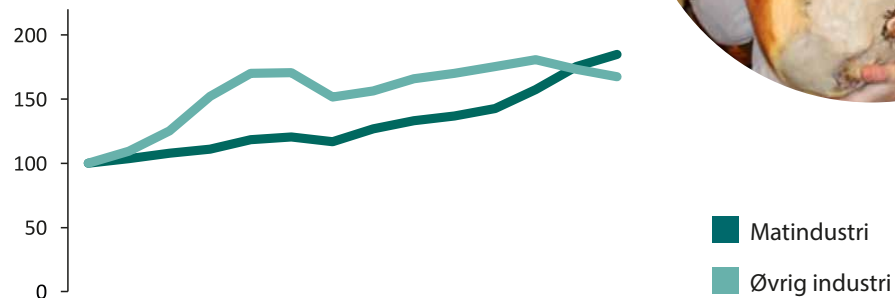
Matindustri, 2015 - Fordelt på regioner
(prosent)

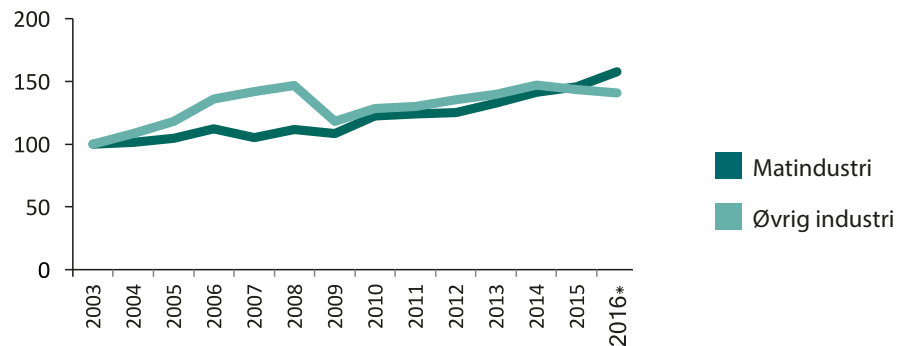
Omsetning og verdiskaping

- Omsetning økt med 85 % siden 2003, siste år + 5,5 % mot øvrig industri, - 3,5 % (prognose).
- Verdiskapingen økt med 54 % siden 2003; øvrig industri + 41 %.
- Særlig sterk omsetningsvekst siste år i olje- og fettindustri og sjømatindustri.

Omsetning; matindustri og øvrig industri (2003=100)

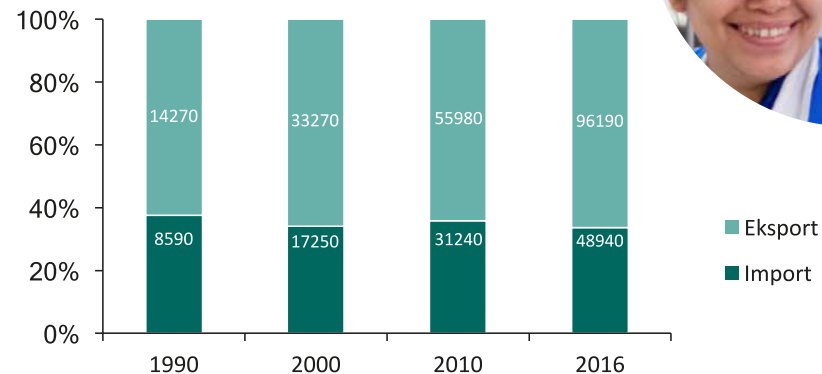
Verdiskaping, matindustriens og øvrig industris Bruttoprodukt (2003=100)

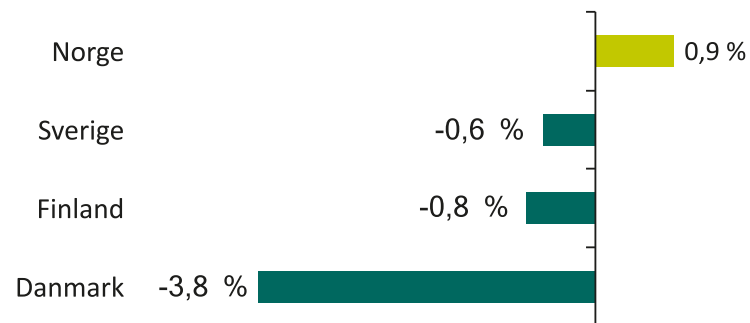
Internasjonalt

- Norge er en stor og voksende matnasjon.
- Matvareeksporten er dobbelt så stor som eksporten, 94 % er sjømat. 24 % av importen er frukt og grønt.
- Sammenlignet med andre nordiske land, er det bare norsk matindustri som har økende sysselsetting.

Utenrikshandel med mat og drikkevarer (millioner kroner)

Norsk og nordisk matindustri, Sysselesatte; % årlig vekst, 2008-2016

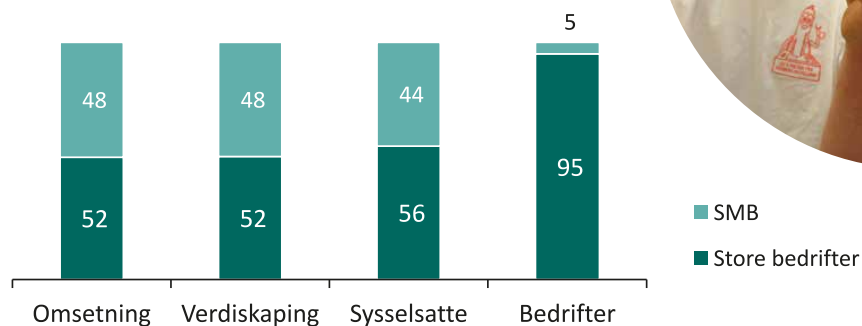

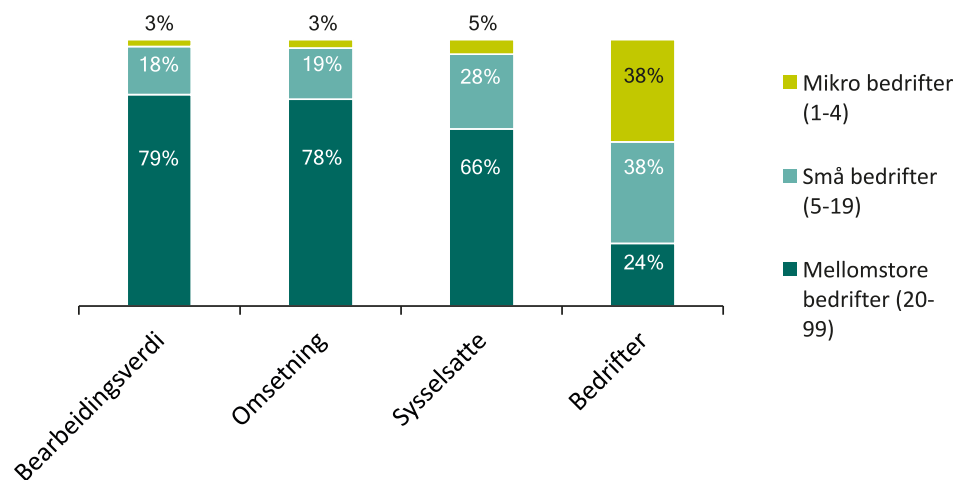
Variert struktur

- Matindustrien har en underskog av små- og mikrobedrifter.
- 95 prosent av bedriftene er små eller mellomstore (SMB), og nær halvparten av verdiskapingen skjer i SMB-er.
- Mikrobedrifter med mindre enn fire ansatte, utgjør 38 prosent av SMB-ene.
- Store bedrifter (mer enn 100 ansatte) står for mer enn halvparten av verdiskaping og sysselsetting.

Prosentvis fordeling; SMB og store bedrifter

Prosentvis fordeling blant SMB-er

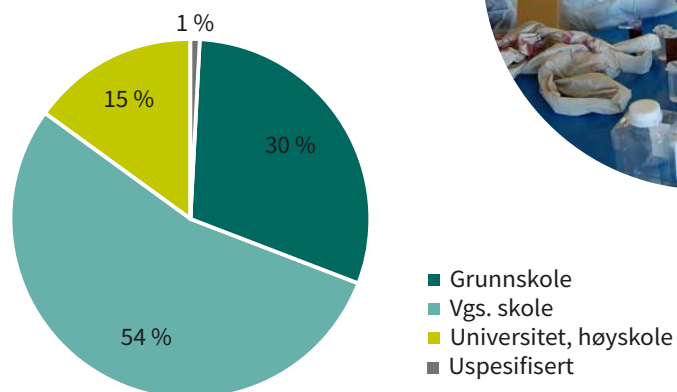
Kompetanse

- En av seks sysselsatte har universitets- og høyskole-utdanning, men matindustrien gir også sysselsettingsmuligheter for personer med begrenset teoretisk bakgrunn.
- Hver tredje sysselsatte har grunnskole som høyeste utdanning.
- I sjømatindustrien utgjør arbeidstagere med utenlandsk bakgrunn halvparten av alle sysselsatte.

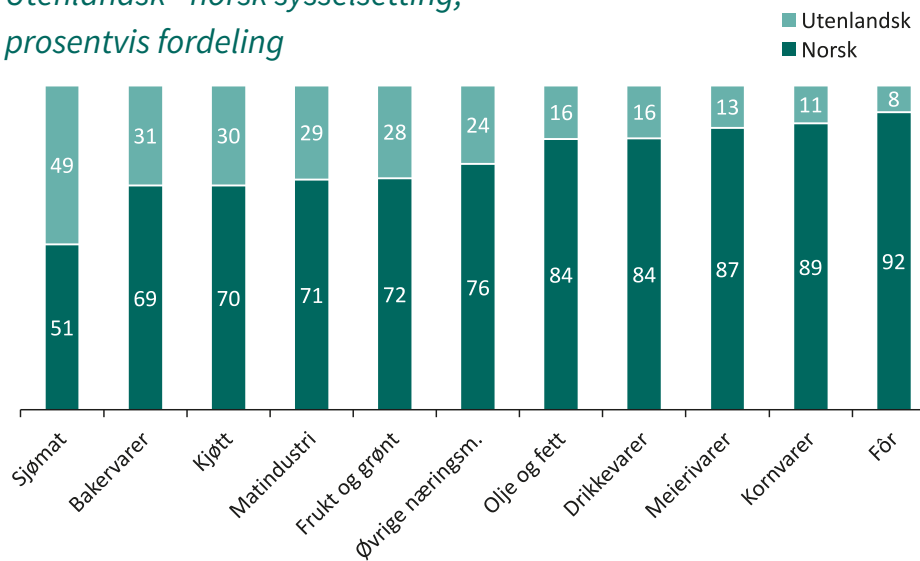
Grundercamp hos Nortura på Rudshøgda

Sysselsatte etter utdanning; prosentvis fordeling

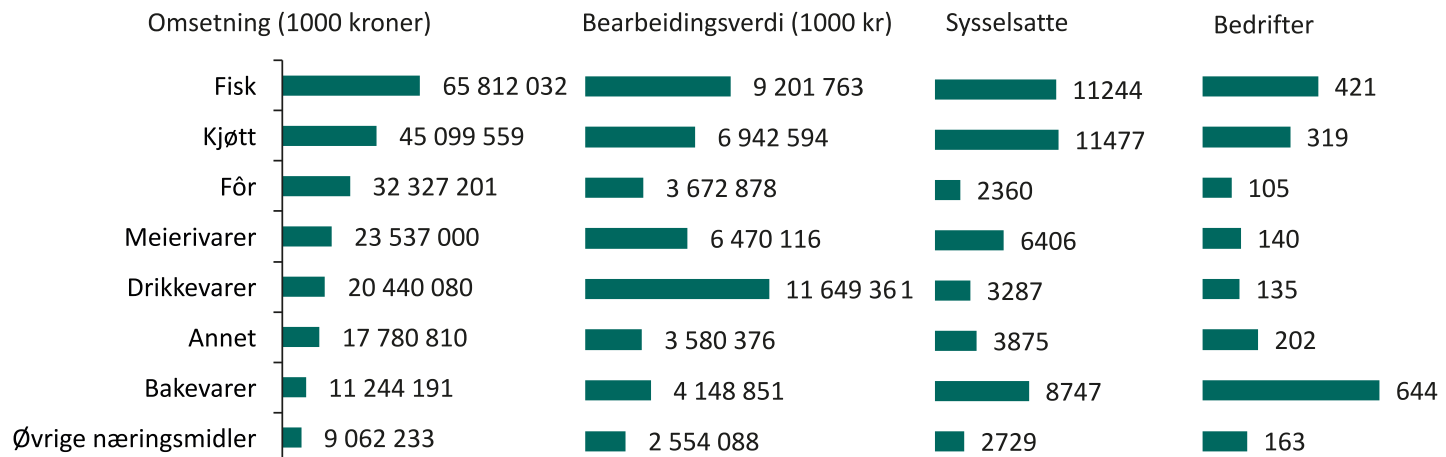

Utenlandsk - norsk sysselsetting; prosentvis fordeling

Industrielt mangfold

- Det er stor variasjon i omsetning, bearbeidingsverdi, sysselsetting og antall bedrifter mellom enkeltbransjer.
- Sjømatindustrien har størst omsetning og sysselsetting, drikkevarer størst verdiskaping, mens bakevarer har flest bedrifter.

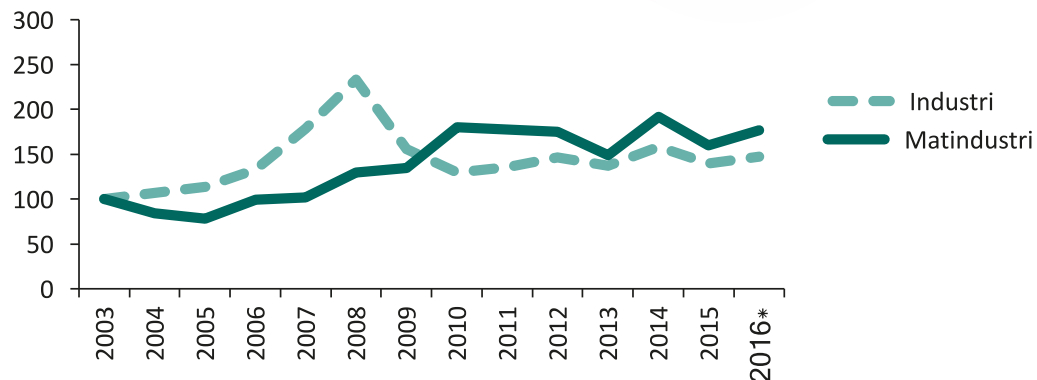

Investeringer

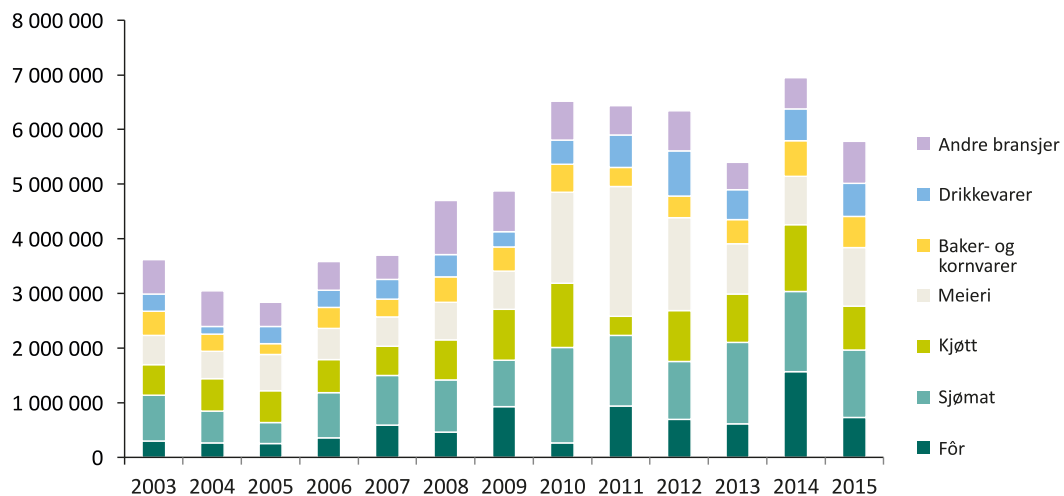
- Matindustrien investerer ca. 6 milliarder kroner årlig.
- Investeringene ligger på betydelig høyere nivå etter 2010 enn i perioden 2003-2010. Det er grunn til å forvente vekst i investeringene i 2016.
- Investeringer i matindustrien øker raskere enn i samlet industri, og sjømat-, meieri- og kjøttindustri investerer mest.

Bruttoinvestering. Indeks 2003=100

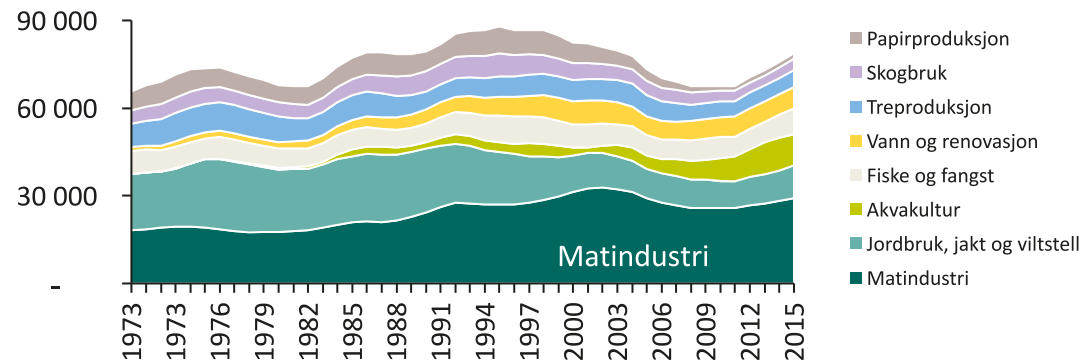
Utvikling i bruttoinvestering, utvalgte bransjer. 1 000 kr

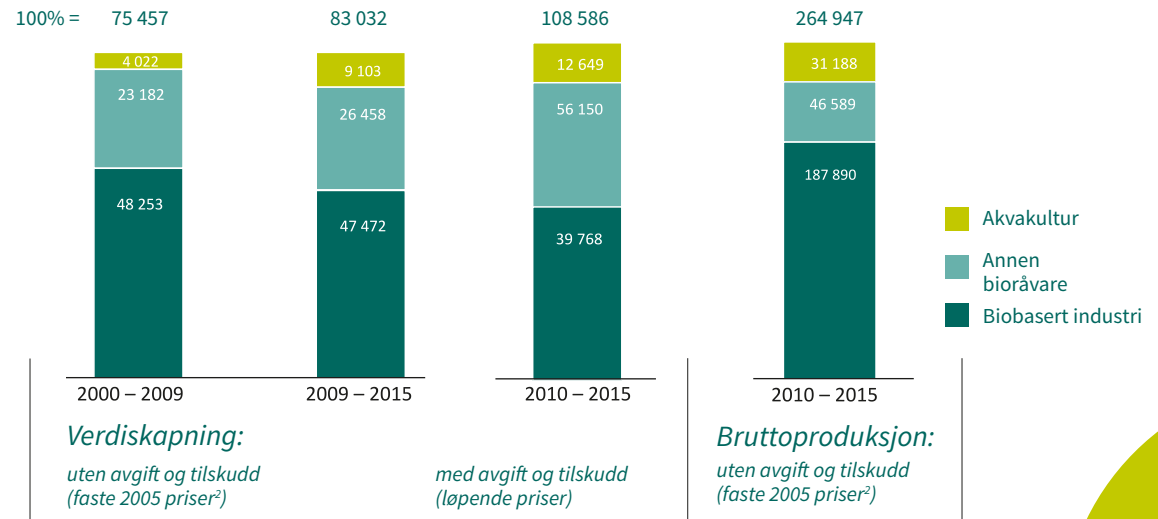
Norsk matindustri og sirkulær bioøkonomi

- Biøkonomi er først og fremst industriell bearbeiding av bioråvarer.
- Næringsmiddelindustrien utgjør en dominerende andel av produksjon og verdiskapingen i norsk bioøkonomi.

Verdiskapning, 1973-2015. Millioner kroner, faste 2005 priser¹

Verdiskapning og produksjon, med og uten tilskudd og avgifter. Millioner kroner

¹Verdiskapning til basispriser (uten tilskudd og avgifter), deflatert med prisindeks for alle næringer.

²Deflatert med sektorens egen prisindeks

Data om mat og industri

Verdiskapning og produksjon

Verdiskapning defineres som bruttoprodukt, dvs. produksjonsverdi - innsats av varer og tjenester. Produksjon er omsetning justert for beholdningsendringer og omsetning av varer som ikke bearbeides før videresalg. Kilde: SSB nasjonalregnskap og strukturstatistikk
Internasjonalt: Eurostat industristatistikk

Sysselsetting

Antall personer sysselsatt, ikke korrigert for stillingsandeler. Kilde: SSB strukturstatistikk og Eurostat, industristatistikk

Bruttoinvestering

Investering før fradrag for kapitalslit. Kilde: SSB Strukturstatistikk

Eksport og import

Norsk utenrikshandel med varer, inndelt etter SITC-koder. Verdier, import til cif-, eksport til fob-verdier. Kilde SSB

Kroneverdier

Verdier i løpende priser hvis ikke annet er oppgitt. Prisdeflatering med nasjonalregnskapets prisindekser er eventuelt spesifisert under figurene.

Bransjeinndeling

Følger inndeling i internasjonal og norsk statistikk

Partnerskapet bak Mat og industri-rapportene

Norsk Landbrukssamvirke	Organiserer samvirkebasert matindustri
Forskningsrådet	Finansierer og organiserer forskning om mat- og biøkonomi
NHO Mat og Drikke	Organiserer mat- og bioindustri
NNN Norks Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund	Organiserer sysselsatte i næringsmiddelindustrien
Landbruksdirektoratet	Iverksetter og følger opp landbrukspolitikken
Sjømat Norge	Organiserer norske sjømatbedrifter
NIBIO -	Utvikler livsviktig kunnskap for fremtidens bioøkonomi
Norsk Institutt for biøkonomi	Utgiver av Mat og industri-rapporten siden 2000
	Ansvarlig for www-matogindustri.no

Rettigheter til foto

Forside: Tine / Bo Mathisen
vSide 2: Baader Food Processing Machinery. Baader Group
Side 3: Oskar Sylte Mineralvannfabrikk A/S
Side 4: Fredrik Refvem/Stavanger Aftenblad
Side 5: Sjømat Norge
Side 6: Orkla Foods Norge
Side 7: Matprat.no/Kristina Skinka
Side 8: Sjømat Norge
Side 9: Kjøttbransjen
Side 10: NNN
Side 11: Oppland Arbeiderblad (oa.no) og Mat fra Toten

Side 12: Shutterstock
Side 14: Kyst og fjord/Dag Erlandsen
Side 15: Avisa Valdres/Torbjørn Moen

NIBIO

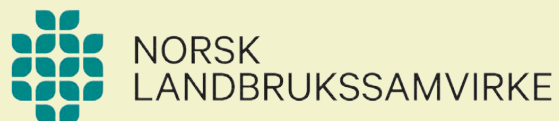
NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Postadresse: NIBIO,
Postboks 115
1431 ÅS

Kontoradresse:
Storgata 2-4-6
0155 OSLO

Telefon: 03 246
E-post: post@nibio.no
nibio.no

Figurer og tabeller finnes på
www.matogindustri.no

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund

